

Zpracovaly: Michaela Kovářová, UČO 142994

Darina Haličková, UČO 143008

1. PEDAGOGIKA

(pedagogika jako věda, vymezení, význam, využití, její pojetí ve světě, problémy a specifika; vztah pedagogiky k jiným vědám)

Pedagogika – termín z antického Řecka (lat. paidagógos, paedagogus)

- v pojetí laiků → „receptář“ na výchovu dětí ve škole, soubor praktických návodů a postupů, které uplatňují učitelé ve své vyučovací činnosti ve škole
- odborné pojetí → **věda o edukační realitě, kterou pomocí své teorie a výzkumu identifikuje, popisuje, analyzuje a objasňuje**

- *teorie* (věda, výzkum)

- *praxe* (edukační činnosti a jejich metodika)

- duální obor

⇒ **normativní** charakter – vytváří určité preskripce, normy, vzory,
doporučení jak realizovat edukaci

⇒ **explanativní** charakter – popisuje a vysvětluje různé jevy eduk. reality

- je to **věda**, má všechny charakteristiky vědy, tj.:

- 1) jasně vymezený předmět
- 2) výzkum a jeho metodologie
- 3) infrastrukturu
- 4) účel, poslání

- 5) nehodnotí
- 6) systém
- 7) pojmový aparát

Předmět pedagogiky

- edukační realita, její procesy a konstrukty
- vše, co vytváří edukační prostředí
- procesy, které se v těchto prostředích realizují
- výsledky a efekty těchto procesů

Struktura pedagogiky

- teorie (popis a explanace procesů a jevů)
- výzkum (data pro popis)

Obsahová náplň pedagogiky

- soubor pedagogických disciplín, edukační vědy (viz ot.č.2)

Paradigmata pedagogiky

- paradigma = soubor obecných názorů, výzkumných přístupů a konkrétních metod, které jsou sdíleny těmi, kdo určitou vědu realizují (určuje co a jak zkoumat, vysvětlovat, rozvíjet...)
- pedagogika je věda *synchronně multiparadigmatická* – existuje zde vždy **několik způsobů** realizace, nelze se sjednotit na jednom jediném pojetí předmětu a metod

Účel a poslání pedagogiky

- instrumentální účel – plánovat a zabezpečovat institucionální výchovu mládeže a dospělých

- hlavním účelem pedagogiky je **být a zůstat normální vědou**, tj. rozvíjet atributy, které normální vědu charakterizují (viz výše)

Pedagogika jako věda – 2 složky

- A) složku plnící funkci základního výzkumu – teoretický výzkum
- B) aplikační složku, zaměřenou instrumentálně – k praktickému využití

Využití pedagogiky

- v několika oblastech

- školství – čerpá poznatky nezbytné pro realizaci a řízení edukace ve školním prostředí
- mimoškolní vzdělávání – aplikace pedagogiky je obdobná jako ve školství, vytvoření specifických disciplín
- ekonomické rozhodování – musí přihlížet také k pedagogickým aspektům (např. poměr počet učitelů / žáků na školách apod.)
- sociální politika – které skupiny podle úrovně vzdělání získávají uplatnění na trhu práce, které profese jsou postihovány nezaměstnaností apod.
- pomáhající profese – domovy mládeže, nemocnice, stacionáře, domovy pro seniory apod.
- samotná věda – podíl na objasňování současného života společnosti, její minulosti i budoucnosti

Pedagogika ve světě

Německo

- pojetí pedagogiky jsou podobná jako v českých publikacích (souvisí s historií; české pedagogické a didaktické myšlení bylo

výrazně ovlivňováno německým)

- v němčině Pädagogik = Erziehungswissenschaft, tedy „**věda o výchově**“ (jsou to synonyma)
- pedagogika = teorie výchovy, filozofie výchovy

USA, GB, Kanada, Austrálie (= anglosaské prostředí) + Skandinávie

- používání termínu educational science / sciences = **edukační věda / vědy** – ve smyslu skupiny interdisciplinárních oborů (teoretických a výzkumných), pokrývajících různé stránky edukace
- výraz pedagogy má užší význam („To, co dělají učitelé, aby naplnili cíle vzdělání.“)
- v anglosaském prostředí i mezinárodně ⇒ pedagogika = **soubor věd o edukaci zahrnujících teorii a výzkum**

Francie

- pedagogika – multidisciplinární význam, jedna ze sociálních věd

Vztah pedagogiky k jiným vědám

- postavení pedagogiky mezi jinými vědami – předmět diskusí ⇒ přiřazována k **humanitním vědám** (jako filozofie) X nebo k „**vědám o člověku**“ (jako antropologie)
- nejvhodnější – chápat ji jako jednu ze **sociálních věd** (social sciences), dále sem patří např. sociologie, sociální psychologie, kulturní antropologie, demografie, ekonomie, politologie, edukační vědy, vědy o komunikaci apod.

LITERATURA:

- PRŮCHA, J., Moderní pedagogika. Praha, Portál, 1997.
ISBN 80-7178-170-3
- PRŮCHA, J., Přehled pedagogiky - úvod do studia oboru. Praha, Portál, 2000. ISBN 80-7178-399-4